

Bájkkeavijssa NuorttaSálto

Johan Turi ja «Muitalus sámiid birra»

Dá jage le 100 jage dat rájes gå Johan Turi almodij *Muitalus sámiid birra*. Turi lij vuostasj sábmme guhti almodij girjev sámegiellaj. – Girjen li girjálaj kvalitehta maj vuodon le árvvovogis láhkát dav aj uddni, oajjvat Line Merete Skarvik (27) Postnesas Hábmerin.

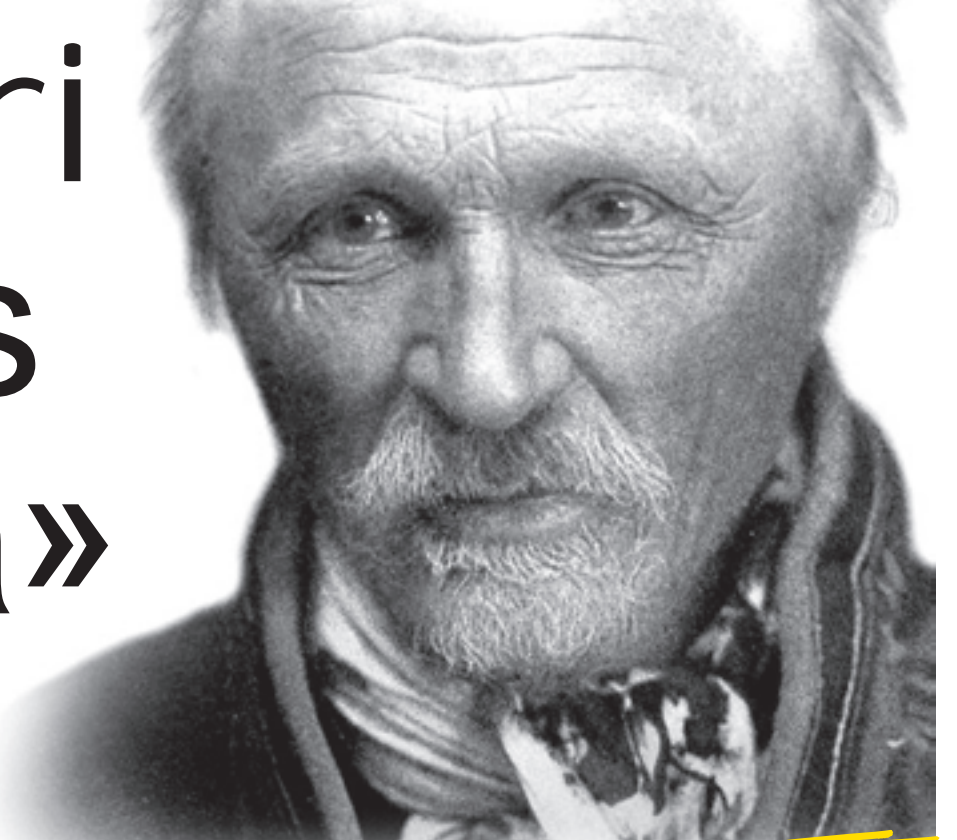
Skarvik állidij árabut dá jage mastergrádav Aktisasj girjálajsvuodadiedan NTNUan Roandemin, girjijn *Muitalus sámiid birra* tiebmán masterdakkamusán. Sån miejnni girje diehttelis le klassihkar. – Máhtá lágáduvvat fáhkagirjjen ja tjáppagirjálaj girjjen, essayaj ja álmukiellemujttalimij. Giella le boandás ja subtsasa li vilá uddni miellagiddisa. Girje le ájnas histávralasj dokumænnta, miejnni sån. Girje *Muitalus sámiid*

birra le ællosámij iellema birra álgon 1900-jagijs, ájgen gå dárojduhttem li garras. Lij rahtjalibme duobddágij birra, gåná gruvvodájmadibme ja ednambarggo rijdduj bádjij dálusj sáme iellemvuogijn. Girjen li aj állo sáme mytologijaj birra. Johan Turi iesj tjuorgaj iesj girjev, stuorra, hálvva álkkes tjuorggamij ma oassálasstin dan geldulasj girjjen majt sjattaj.

Line Merete Skarvik le giesen barggam oahpestiddjen Hamsun-

guovdátjin. Danna gávnnap vuosedimev Johan Turija ja *Muitalus sámiid birra* vuosádušá vuostasj etásjan. Ja le buorre siva dasi. Jahke mañhela gå girje almoduváj tjálij Knut Hamsun riek rámmpo árvustallamav VGan. Sån lij girjev láhkám dánskagiellaj ja alvaduváj dassta.

“Johan Turi er en slik prægtig Mand, man har faaet til overs for ham, man vil hjælpe ham og hans Folk. Han har skrevet en av de mærke-

Johan Turi (1856-1934) tjálij gálmma girje ietjas viessomájgen. Muitalus sámiid birra jages 1910 le vuostasj girje sámes tjáleduvvam ja almoduvvam sámegiellaj.

Johan Turi (1856-1934) skrev tre bøker i løpet av sitt liv. Muitalus sámiid birra fra 1910 er den aller første boka skrevet av en same og utgitt på samisk.

Tæksta: Børge Strandskog
Järggálibme: Divte Media AS

ligste Bøker jeg har læst på lenge.”

- Girje oattjoj vuogas árvustallamij aj ietjá árvustallijs, duola dagu Svierign ja Suoman, javllá Line Merete Skarvik, guhti diedet *Muitalus sámiid birra* jagij tjadá le almoduvvam 11 gielajda, aj japanagiellaj, valla imáj vilá ij dárogiellaj. - Valla nav gák mån lev

dájdadam de le ájádus almodit dárogiellaj dálla ávvojagen, valla iv diede man guhkás li jávsádam dáj plánajn, javllá sån.

Johan Turi (1856-1934) tjálij gálmma girje ietjas viessomájge. Sån lij álgos Guovddagæjnos, valla viesoj Jukkasjärvi-duobddágijn Svierigin, Torneträska ja Gieruna ádá gruvvosebrudagá lahka. Suv lahkabirrasin lej ienep dábdos tjehpes stálppebivdden ienni gå girjetjállen. Sån dábdáj ællosujtoiellemav lahkusit, valla iesj buoremusát lijkkuj vuovnnot bivddemin ja guollimin. Vaj Johan Turi oattjoj almodit girjijt galgá dánska álmukiellemdutke Emilie Demant oadtjot álov gudnes. Sáj æjvvalijga togan akti jagen 1904, ja oattjojga buorre aktijvuodav, vájku lidjin giellagássjelisvuoda.

- Jáhkkep Demant mávtástuhtij suv girjijt tjállegoadátjot. Vuostasj æjvvalime mañhela jagen 1904, sjehtadijga Emilie Demant galgaj ruoptus vat mañhela boahet ja galgajga aktijvuodan girjeplánajt jáhtuj biedjat, subtsas Line Merete Skarvik. Prosessan girjev tjállemin áhpaj dat nuorra dánska nissun dav vierdev sámegiellav vaj máhtij järggálit Turija sáme tevstav dánskagiellaj. Vuostasj almodus *Muitalus sámiid birra* jagen 1910 lij dan diehti nuorttasámegiellaj ja dánskagiellaj.

100-jageávvudallam almodusás girjev le aj ávvuduvvam sierra vuosádušájn Råmså Universitehtan.

KILDE: Nettside, Universitetet i Tromsø

Knut Hamsun le guoddaluvvam iebdes miellaguottjo diehti sámij vuosstij. Valla sån lijkkuj Muitalus sámiid birra ja lij asjmen vuona ja svieriga oajválattjaj giehtadallamis sámij nav gák mujttaluváj Johan Turia girjen. Dánna le Line Merete Skarvik Hamsunguovdátjin. Knut Hamsun har vært beskyldt for rastiske holdninger til samene. Men han likte Muitalus sámiid birra og var provosert av de norske og svenske myndighetenes behandling av samene slik dette ble skildret i Johan Turis bok. Her Line Merete Skarvik på Hamsunsenteret